

На недавно одржаним парламентарним изборима коалиција За европску Србију освојила је највећи број гласова и највећи број мандата у Скупштини Србије. За разлику од других странака које су своју предизборну кампању базирале првенствено на политичким програмима, ова коалиција је форсирала прикључење Европској унији, питања капиталних инвестиција из Националног инвестиционог плана, привлачење страних инвестиција, бесплатну поделу акција грађанима, политику запошљавања, промоцију развоја туризма и руралног развоја, што значи да су доминирала економска питања. У овом раду покушаћу да сагледам колико су економски програми који су популарисани у предизборној кампањи допринели оваквим резултатима. Шта можемо очекивати у области економије, какве мере ће предузети нова влада уколико је коалиција Заједно за европску Србију буде формирала уз подршку неке од парламентарних странака видећемо, али засада одговоре можемо потражити у економском програму Демократске странке и Г 17 плус. Какве би ефекте на стање и перспективе наше економије могли имати циљеви зацртани у овим програмима?

Основни економски циљеви програма коалиције За европску Србију

У центру овог програма су прикључење Европској унији и унапређење економских односа са иностранством, закључивање међународних трговинских уговора, унапређење економске билатералне и регионалне сарадње и сарадње с међународним економским организацијама, страна улагања, концесије... Оваква политика резултирала је потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању.

Економски програм ове коалиције садржи и сет мера везаних за привредни развој, равномерни регионални развој, одрживи развој Републике Србије, пословно и финансијско реструктурирање привредних друштава, приватизацију, структурно прилагођавање привреде, мере економске политике за раст индустријске производње у целини и по појединим гранама, подстицање инвестиционих улагања, подстицање развоја привреде и недовољно развијених подручја, развој малих и средњих предузећа. У области туризма посебно се може издвојити интегрално планирање развоја туризма, промоција туризма, обезбеђивање материјалних и друштвених услова за развој и

промоцију туризма, истраживање туристичког тржишта и друго. Привредни развој је сложени економски (и друштвени) процес, којим се једна земља постепено ослобађа економске неразвијености и сиромаштва, а чине га две основне компоненте: привредни раст и промене у структури привреде. Економска садржина привредног развоја огледа се у повећању производње и структурним променама.

Са социјалног аспекта најважније је запошљавање у земљи и иностранству и материјално обезбеђење за случај привремене незапослености, праћење миграција и друго. Показало се да су области побољшања услова живота и рада становништва, запошљавање, здравствена заштита и социјална питања управо оно што наши грађани очекују. Повећање производње, само по себи, није довољно уколико се позитивни резултати не испоље кроз социјалне и „хумане“ индикаторе степена развијености привреде (побољшање животног стандарда становништва – животни стандард мерен друштвеним производом по становнику, израженим у међународним доларима; знање; писменост; здравствени показатељи, као на пример број лекара на хиљаду становника).

У кампањи Демократске странке доминирали су пројекти финансирани из Националног инвестиционог плана, док се Г17 плус концентрисала на бесплатну поделу акција грађанима и привлачење страних инвеститора. Ова проблематика била је обухваћена још у економском програму странке Г 17 плус за претходне парламентарне изборе:

– преполовити стопу незапослености у наредних пет година спровођењем Националног инвестиционог плана;

– Национални инвестициони план ће омогућити јачу економију, равномерни регионални развој, боље путеве и локалну инфраструктуру, модерне школе и болнице, нова позоришта и домове културе и савремене спортске објекте;

– обезбедити Србији чланство у Европској унији;

– „омогућити најбољим стручњацима да предводе Србију да бисмо брже ишли напред“;

– „борити се против корупције, да новац грађана не иде у џепове тајкуна и корумпираних државних чиновника. Формирати потпуно независно антикорупцијско тело и драстично повећати затворске и новчане казне за корупцију, уз обавезну заплону имовине стечене корупцијом“;

– инвестирати у Београд за следеће намене: већа запосленост, боља комунална инфраструктура, модерне школе, нова позоришта и институције културе и спорта;

– у области здравства изградња Клиничког центра, реконструкција болничких центара Земун и Звездара, болница „Др Лаза Лазаревић“, „Дедиње“ и „Бањица“ и свих 17 домова здравља у Београду;

– изградња саобраћајне обилазнице око Београда и два нова моста преко Саве и Дунава;

– изградња 2.000 некомерцијалних станова.

„Грађани Србије треба да имају бољи животни стандард, више посла, веће плате. Новац не сме да нестаје у корупцији или да одлази мафији.“

У програму економске политике из 2003. године ова странка се обратила бирачима следећим речима: „Сви смо очекивали много више од промена после 5. октобра 2000. године. Истина је да постоје позитивни резултати, али су они далеко испод наших потреба и наших могућности. Иако је остварен завидан степен грађанских слобода, побољшана међународна позиција земље и релативно успешно започета макроекономска реформа, у последњих годину дана сви осећамо да ствари више не иду како треба и да много тога мора другачије да се ради. У судству и полицији нису извршене никакве промене, корупција је захватила све нивое власти, привреда је ушла у рецесију из које не може да се извуче без озбиљне промене економске политике. И даље не постоји елементарна правда, несигурност је у радничким круговима, сељаци су изнова преварени, инвеститори се премишљају...

Неки позитивни резултати у односу на протеклу трагичну деценију су свакако постигнути, али су проблеми са којима се сви ви сусрећете далеко већи. Решења постоје и ми их нудимо у 'Новом програму за нову владу'.

Изгледа да се опет очекивало много више. Одређени резултати су постигнути у економији у следећим областима: стабилност курса и цена, јак динар, јавне финансије у функцији привредног развоја (развојни буџет, смањење пореза, модернизација пореске управе, царинских и инспекцијских служби), реформисан порески систем, реформисан банкарски систем, корекција модела приватизације, побољшање инвестиционе климе, али се изгледа у области корупције није одмакло ни педаљ, највећи домет у борби против корупције је допадљива парола коалиције за европску Војводину „Стави тачку на пљачку“. У Србији је још увек велика стопа незапослености, одлив кадрова у иностранство, све је неповољнија старосна структура становништва (мада се пензије исплаћују редовно).

Циљеви зацртани у програмима странака делимично су реализовани када су странке узеле учешће у влади и постале креатори економске политике. Донет је закон о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације, на основу кога грађани који у поступку приватизације нису стекли акционарска права стичу право на једнак износ новчане надокнаде и на једнак број акција предузећа у којима држава има власништво: НИС, Телеком, Електропривреда Србије, САТ, Аеродром Никола Тесла, Галеника. Грађанима који су се међу првима пријавили већ су достављена обавештења о стицању права на акције у великим јавним предузећима.

Обезбеђени су приходи од приватизације, мада су методи приватизације дискутабилни, направљен је заокрет тиме што су приватизациони приходи, раније трошени за покриће буџетских расхода, путем Националног инвестиционог плана усмерени у инвестиције. Инвестирано је у изградњу многих фабрика, путева, водовода, школа, здравствених центара, туристичких објеката у Србији, али има и нерационалног трошења средстава за пројекте који баш и немају ефекте на привредни развој земље и побољшање материјалног положаја грађана.

Потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању, који представља корак напред ка Европској унији, отварање неких фабрика и погона који су суфинансирани средствима из Националног инвестиционог плана, изградња саобраћајне и комуналне инфраструктуре и долазак неких страних инвеститора (недавно потписан уговор Заставе и Фијата) сигурно су имали одлучујући утицај на вољу бирачког тела у Србији на недавно одржаним изборима.

Закључак

Србији су потребне брже промене и развој, промене привредне структуре, које би се директније одразиле на повећање производње и побољшање животног стандарда становништва. То је област у којој би нова влада требало да постигне резултате како би земља изашла из беде и сиромаштва и укључила се у европске токове. Србија у Европи значи укључење националне економије у европско тржиште и регионалне интеграције на подручју Европе.

Литература:

Билтен јавних финансија, Београд, Министарство финансија Републике Србије;

[www.nip.sr.gov. yu](http://www.nip.sr.gov.yu);

Како најбрже ојачати српску економију, Г 17 плус, Београд 2006;

Како најбрже ојачати Србију, Г 17 плус, Београд 2006;

Како најбрже развити Београд, Г 17 плус, Београд 2006;

Нови програм за нову владу, Г 17 плус, Економска политика , новембар 2003;

Предлог програма странке Г17 плус, тим за финансије.